

Recenzja

osiągnięcia naukowego oraz innej aktywności w związku z wnioskiem
doktor MARTY RYNIEJSKIEJ-KIEŁDANOWICZ
o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce

W oparciu o decyzję Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów z dnia 3 września 2019 r. przedstawiam recenzję publikacji stanowiącej osiągnięcie naukowe, a także innych opublikowanych prac naukowych oraz osiągnięć dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki Pani doktor Marty Ryniejskiej-Kiełdanowicz.

Doktor Marta Ryniejska-Kiełdanowicz jest absolwentką jednolitych studiów magisterskich w Instytucie Politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego (WNS UWrocław). Po ukończeniu studiów na kierunku politologia w roku 2000 podjęła studia doktoranckie na macierzystym Wydziale. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskała w 2004 r. na podstawie rozprawy pt. *Kształtowanie wizerunku Polski jako cel public relations w krajach Unii Europejskiej* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Beaty Ocieпки. W autoreferacie (dalej jako A., s. 1) podaje inną wersję tytułu rozprawy doktorskiej: *Public relations Polski w okresie kandydowania do Unii Europejskiej*, co jest tytułem wydawniczym publikacji z 2007 r. Od lutego 2005 r. zatrudniona jest w Zakładzie Komunikowania Międzynarodowego Instytutu Studiów Międzynarodowych WNS UWrocław.

Przedłożony przez Habilitantkę wykaz dorobku (dalej jako: W.; ss. 11) jest zgodny z wytycznymi Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów w sprawie dorobku habilitacyjnego w naukach społecznych. Dokumentacja została przygotowana dość starannie, choć Autorka nie uniknęła nieścisłości, błędów językowych (gramatycznych, interpunkcyjnych), pewnych braków, ale także powtórzeń. Fragmentami w autoreferacie (ss. 32) występują dosłowne przytoczenia z wykazu dorobku, choć te dwa dokumenty powinny mieć nieco inny charakter. Autoreferat, zgodnie z wytycznymi CK, powinien – poza danymi personalnymi takimi jak imię i nazwisko, posiadane dyplomy i stopnie naukowe, miejsce zatrudnienia – zawierać już tylko dwa punkty omawiające osiągnięcie naukowe będące podstawą przewodu habilitacyjnego oraz pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze.

Zaprezentowany dorobek naukowy dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz z lat 2005–2019, będący podstawą wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego, tematycznie mieści się w zakresie nauk o polityce, w subdyscyplinie stosunki międzynarodowe, choć – jak podkreśla to sama Habilitantka – sytuuje się „na pograniczu dyscyplin nauki o polityce (...) i nauki o komunikacji społecznej i mediach” (A., s. 5). Brak w dokumentacji informacji na temat dorobku przed uzyskaniem stopnia doktora

nauk humanistycznych nie pozwala na ocenę rozwoju naukowego Habilitantki zarówno pod względem liczby, jak i tematyki publikacji (choć niewątpliwie pole badawcze jest *constans* już nawet od tematu pracy magisterskiej). Nie można więc przeanalizować dokonanego w tym względzie postępu. Tym niemniej, biorąc pod uwagę wyłącznie prace opublikowane po doktoracie, można uznać, że – jak na ponad 14 lat pracy naukowej – pod względem ilościowym nie jest to dorobek wyróżniający, lecz jedynie zadowalający (łącznie 32 pozycje). Trzeba także zaznaczyć w tym miejscu, że bardzo wyraźnie dominują w nim publikacje w języku polskim (pozostałe teksty opublikowane w języku angielskim) i wydane w Polsce. Poziom umiędzynarodowienia dorobku naukowego, zwłaszcza jak na badacza deklarującego przynależność do subdyscypliny stosunki międzynarodowe, jest więc dość niski.

1. Ocena osiągnięcia naukowego Habilitantki

Zgodnie z wnioskiem dr Marty Ryniejskiej-Kiełdanowicz o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego osiągnięciem naukowym będącym podstawą tegoż postępowania jest monografia (dalej jako: M.) pt. *Dyplomacja publiczna Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2019, ss. 291. Warto przy tym zwrócić uwagę, że zarówno w autoreferacie (s. 2), jak i w wykazie (s. 1) Habilitantka podaje błędną, niższą liczbę stron – 230. Książka składa się z pięciu rozdziałów, wstępu, podsumowania, bibliografii, spisu tabel i indeksu nazwisk. Niewątpliwie jest to na polskim rynku wydawniczym opracowanie oryginalne ze względu na podejmowaną w nim tematykę.

W tym miejscu spróbuję odpowiedzieć na zasadnicze w przewodzie habilitacyjnym pytanie: czym pod względem przedmiotu, podstaw teoretycznych i zastosowanych metod badawczych wyróżniają się badania dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz i co istotnego wnoszą do dyscypliny nauki o polityce.

Zagadnienie dyplomacji publicznej (dalej także jako DP) organizacji, jaką jest Unia Europejska (UE) jest niewątpliwie bardzo interesującym problemem badawczym. Zgodnie z deklaracją Habilitantki celem przeprowadzonych badań było po pierwsze, „zdefiniowanie nowego podejścia badawczego integrującego metody badawcze ze stosunków międzynarodowych i komunikowania politycznego”, a po drugie (choć cel ten został określony jako główny), „próba wskazania elementów składających się na unijną dyplomację publiczną”. Jako cel wskazano również na „uzupełnienie literatury przedmiotu”, „uporządkowanie zagadnień związanych z działalnością Unii Europejskiej w ramach dyplomacji publicznej” oraz „pokazanie, jak konkretne dokumenty przekładają się na działania praktyczne” (M., s. 9).

Habilitantka definiuje (jak to określiła: „na potrzeby tej publikacji”) dyplomację publiczną jako „działania komunikacyjne podejmowane przez podmioty działające na arenie międzynarodowej, które mają na celu zarządzanie środowiskiem międzynarodowym” (M., s. 9; A., s. 8). Uzupełniła to zdanie stwierdzeniem, iż DP to „instrument umożliwiający aktorom międzynarodowym osiągnięcie celów i wzmocnienie swoich interesów”. Zdecydowanie jest to definicja zbyt ogólna, nie tylko bowiem nie odnosi się do badanego konkretnego podmiotu, jakim jest Unia Europejska, ale przede wszystkim nie uwzględnia istotnego elementu DP, czyli sposobu (mechanizmu) realizacji interesów, jakim są bezpo-

średnie relacje z obywatelami. Nie rozumiem, dlaczego Habilitantka nie wykorzystała wielokrotnie przez Nią przywoływanej (w innych tekstach, ale także w ocenianej monografii, s. 19) definicji zaproponowanej przez Beatę Ociepkę, zdaniem której DP to „dwustronna, dialogowa forma politycznego komunikowania międzynarodowego, skierowana do publiczności za granicą, realizowana dzięki pośrednictwu środków przekazu i poprzez kanały bezpośrednie”¹. Należało jedynie tę definicję nieco zmodyfikować, uwzględniając specyfikę badanego podmiotu (Unii Europejskiej).

Habilitantka deklaruje, iż perspektywą prowadzonej przez Nią analizy jest komunikowanie międzynarodowe, a podstawą teoretyczną paradygmat konstruktywistyczny (A., s. 5). Trzeba jednak uznać, że zarówno w monografii, jak i autoreferacie Autorka prezentuje dość słabe umiejscowienie teoretyczne prowadzonych przez siebie badań. Poza zdawkowym wymienieniem kilku istotnych wykorzystanych kategorii, typu tożsamość kulturowa, wizerunek międzynarodowy i podmiotowość UE, nie rozwija tych wątków (A., s. 5). Cały wkład teoretyczny sprowadza się zasadniczo do przedstawienia w rozdziale I monografii wybranych paradygmatów i teorii, np. teoria ról międzynarodowych czy komunikacyjna teoria integracji, które jednak nie stanowią wyraźnej kanwy rozważań w dalszej części pracy.

Dr Ryniejska-Kiełdanowicz sformułowała podstawową hipotezę badawczą oraz dwie pomocnicze, określone przez Nią jako „robocze”. Hipoteza główna brzmi: „Unia Europejska prowadzi zdecentralizowaną dyplomację publiczną, posiada odrębne struktury i strategie służące komunikowaniu się z publicznością wewnętrzną i zewnętrzną” (M., s. 10). Hipotezy pomocnicze to: 1. „Dyplomacja publiczna w samej UE przyczynia się do wzmocnienia jej legitymacji jako podmiotu międzynarodowego, a także jej polityk i działań poza Unią, stanowiąc narzędzie wzmacniające jej międzynarodową rolę, a także jej widoczność”; 2. „Choć dyplomacja publiczna kojarzona jest głównie z działaniami międzynarodowymi, to w przypadku UE wewnętrzny wymiar funkcjonowania stanowi istotną część konstrukcji tożsamości i narracji, która ma skutkować również na zewnątrz” (M., s. 11). Niedosyt budzi zarówno niewielka liczba hipotez, jak i ich konstrukcja. Otóż hipoteza to otwarte stwierdzenie, w którym wskazywane jest, jak powiązane są badane zjawiska; powinna przedstawiać autorskie wyjaśnienie jakiegoś zjawiska, czyli określać jak zmienna niezależna wpływa na zmienną zależną. Ani hipoteza główna, ani pomocnicze nie spełniają tego warunku. Jednocześnie w treści autoreferatu pojawiały się sformułowania sugerujące, że faktycznie „swoistych hipotez” jest więcej. Na s. 5 Habilitantka pisze, że „w kryzysach Unia nie potrafi oddziaływać skutecznie”, na s. 11 natomiast, że starała się wykazać, że „unijna dyplomacja ma charakter sieciowy”. Warto dodać, że poza hipotezami Autorka stawia także pytanie(a) o rolę „unijnej dyplomacji publicznej i miękkiej siły w jej ramach w zmieniającym się wciąż środowisku międzynarodowym; czy może ona pomóc w przewyżnianiu kryzysów, z jakimi zmagają się organizacje?” (M., s. 11).

Zaprezentowane osiągnięcie naukowe jest ubogie w warstwie metodologicznej, choć Habilitantka, przypominam, bardzo ambitnie wskazała jako cel pracy „zdefiniowanie nowego podejścia ba-

¹ B. Ociepka, *Dyplomacja publiczna jako forma komunikowania*, [w:] *Dyplomacja publiczna*, B. Ociepka (red.), Wrocław 2008, s. 12.

dawczego integrującego metody badawcze ze stosunków międzynarodowych i komunikowania politycznego". Habilitantka zadeklarowała wykorzystanie trzech metod: analizy źródeł (dokumentów, stron internetowych oraz mediów), elementy analizy decyzyjnej oraz studium przypadku (M., s. 11). Brak uściślenia, o jaki rodzaj analizy źródeł chodzi powoduje, iż należy ją raczej zaliczyć do technik niż metod badawczych. W innym miejscu (M., s. 16) wymienia dodatkowo technikę niestandardyzowanego indywidualnego wywiadu, ale brak jest szczegółów dotyczących liczby przepytanych urzędników i pełnionych przez nich funkcji, a w monografii trudno znaleźć odniesienia do treści zadawanych pytań lub wniosków wynikających z przeprowadzonych wywiadów.

Interesujące i uzasadnione jest podkreślanie dwutorowości DP UE i wyróżnienie jej dwóch wymiarów: skierowanego do otoczenia międzynarodowego oraz do państw członkowskich (M., s. 67–73). Wynika to z samej istoty Unii Europejskiej jako organizacji międzynarodowej (ponadnarodowej) i wyraźnie odróżnia prowadzoną przez nią dyplomację publiczną od DP państwa. Ta dwutorowość stała się kryterium podziału treści pracy i wyróżnienia w niej dwóch odrębnych rozdziałów – rozdział 3: *Rola dyplomacji publicznej w kreowaniu zewnętrznego obrazu Unii Europejskiej*, rozdział 4: *Unijna polityka informacyjna jako element wewnętrznej dyplomacji publicznej*. Należy podkreślić, że owa dwutorowość była już przedmiotem analiz we wcześniejszych tekstach Autorki, np. w artykule pt. *Rola dyplomacji publicznej w kreowaniu zewnętrznego obrazu Unii Europejskiej* („Przegląd Zachodni” 2015, nr 1, s. 162).

Niedosyt budzi niewystarczające potraktowanie instytucjonalnego aspektu DP UE, zwłaszcza jeżeli jedną z metod analizy miała być analiza decyzyjna (jej elementy). Kwestie te są przedstawione w sposób rozproszony w rozdziałach przedstawiających dwa wyróżnione wymiary DP, choć najbardziej odpowiednim miejscem byłby – moim zdaniem – rozdział 2 (*Unia Europejska jako specyficzny podmiot dyplomacji publicznej*). Autorka ograniczyła się do bardzo ogólnego opisu organów Unii odpowiadających za kreowanie i prowadzenie DP po zmianach wprowadzonych Traktatem lizbońskim (M., s. 132–136) i uzupełniła te informacje jednym akapitem nt. roli Komisji Europejskiej w tej dziedzinie i zadań Dyrekcji Generalnej ds. Komunikacji Społecznej – DG Communication (s. 187). Przykładem potwierdzającym niedocenienie aspektu instytucjonalnego jest także fakt, że Autorka informację o likwidacji komórki w strukturze Europejskiej Służby Działów Zewnętrznych zajmującej się DP umieściła w przypisie, a nie w tekście głównym (s. 141). Podobnie postąpiła z informacjami na temat powołanej w 2001 r. Międzyinstytucjonalnej Grupy ds. Informacji (s. 127 i 198). Nie przedstawiła w sposób wyraźny podziału kompetencji i zadań w tym zakresie między instytucje UE a państwa członkowskie. Zadekretowanie (s. 69–70) trzech poziomów dyplomacji publicznej – regionalnego, narodowego i ponadnarodowego – nie znajduje tym samym zastosowania w sposobie prowadzenia analizy. Niezrozumiałe jest także przedstawienie historycznego aspektu kształtowania się DP UE dopiero w rozdziale 4.

W sposób ograniczony i dość chaotyczny zostało przedstawione instrumentarium DP UE. Zabrakło przede wszystkim głębszej analizy takich narzędzi jak strony internetowe, publikacje Urzędu Publikacji (broszury informacyjne, czasopisma) czy wizyty studyjne.

Habilitationka, za Uffe Andreassenem², dokonała interesującego i istotnego poznawczo rozróżnienia „tradycyjnej DP” i „DP w sytuacji kryzysowej” (s. 143). Ta pierwsza opiera się na długoterminowych programach edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych, ta druga oznacza konieczność reaktywnego działania w ograniczonym, krótkim czasie. Analizę tematów (przedmiotu) DP Unii Europejskiej w sytuacji kryzysowej zawiera punkt 3.2. monografii (s. 143–157). Autorka wskazała na większość istotnych sytuacji kryzysowych, przed jakimi stawiała UE w ostatnich latach, takie jak: kryzys w strefie euro z lat 2010–2012, Arabska Wiosna, kryzys migracyjny, zagrożenia hybrydowe oraz wydarzenia na Ukrainie, ale tylko w przypadku niektórych z nich opisała reakcję UE w sposób bardziej pogłębiony.

Jaki obraz dyplomacji publicznej Unii Europejskiej wyłania się z analizy przeprowadzonej przez dr Ryniejską-Kiełdanowicz? Bardzo krytyczny, lecz nie do końca prawdziwy. Z książki wynika, że DP „napotyka trudności w realizacji” (s. 131), charakteryzuje ją „brak głównej idei” (s. 135) i słabość (s. 136), jest niestabilna (s. 73), nieskuteczna (s. 148), niespójna (s. 183) i nieprofesjonalna (s. 256), a jej „charakter chaotyczny” (s. 254). Z niektórymi z tych stwierdzeń oczywiście należy się zgodzić, ale negatywna ocena ogólna zdaje się wynikać bardziej z braków w przeprowadzonej analizie efektywności DP UE, niż z faktycznego stanu rzeczy.

Osiągnięcie naukowe powstało w oparciu o bogatą, aktualną literaturę przedmiotu (polsko- i angielskojęzyczną, w niewielkim stopniu niemieckojęzyczną) i liczne dokumenty, głównie akty prawne (s. 258–283). W sposób niewystarczający Autorka zbadała natomiast źródła internetowe – zawartość stron internetowych komórek w instytucjach UE odpowiedzialnych za prowadzenie dyplomacji publicznej, w tym przede wszystkim przygotowywane przez nie raporty i sprawozdania z działalności. Powołała się na większość istotnych dla analizowanego problemu autorów, tym niemniej można byłoby uzupełnić bibliografię na przykład o artykuł Geoffrey’a Cowana i Amelii Arsenault, *Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy* („The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science”, Vol. 616, *Public Diplomacy in a Changing World*, Mar. 2008, pp. 10–30) oraz Agaty Ziętek, *Dyplomacja publiczna jako instrument soft power*, ([w:] *Nowe oblicza dyplomacji*, B. Surmacz (red.), Lublin 2013, ss. 331–346), a także o teksty z pracy zbiorowej pod red. Marcina Kosienkowskiego i Beaty Piskorskiej pt. *Dyplomacja cyfrowa jako instrument polityki zagranicznej XXI wieku* (Lublin 2014). Ciekawym uzupełnieniem byłby też raport autorstwa Philipa Fiske de Gouveia i Hester Plumridge pt. *European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy* opublikowany w listopadzie 2005 r. [<https://www.kamudiplomasisi.org/pdf/kitaplar/EUpublicdiplomacystrategy.pdf>]. Raport, choć nie najbardziej aktualny, opiera się na informacjach gromadzonych przez wielu urzędników i dyplomatów z UE i jej państw członkowskich oraz zawiera rekomendacje, które warto byłoby przeanalizować i zweryfikować.

² U. Andreassen, *Reflections on Public Diplomacy after the Danish Cartoon Crises: From Crisis Management to Normal Public Diplomacy Work*, „The Hague Journal of Diplomacy” 2008, vol. 3, issue 2.

W monografii dr Ryniejska-Kiełdanowicz korzysta z treści zawartych w jej tekstach zaliczonych do pozostałego dorobku. Są to całe akapity tożsame z brzmieniem jej wcześniejszych artykułów. Na przykład punkt 1.3.2. monografii (s. 37–39) jest „słowo w słowo” identyczny z fragmentem artykułu pt. *Cele polityki zagranicznej w kontekście dyplomacji publicznej* (s. 150–152); punkt 5.1. (s. 218–220) i 5.3.1. (s. 231–232) pokrywają się z fragmentami artykułu pt. *Dyplomacja kulturalna jako narzędzie miękkiej siły Unii Europejskiej* (s. 147–148, 149; 155–156); punkt 5.3.3. (s. 236–239) jest we fragmencie powtórzeniem treści artykułu *Koncepcja dyplomacji miast i jej znaczenie* (s. 298, 306–307), a kolejny punkt 5.3.4. (s. 240–246) wykorzystuje w istotnej części treści i tabele z art. pt. *Polska dyplomacja kulturalna przed i po akcesji do Unii Europejskiej* (s. 308–314). Jednak w bibliografii monografii Habilitantka wykazała tylko jeden ze swoich tekstów (mamy więc do czynienia z autoplagiatem³). Fakt ten można także dodatkowo interpretować na niekorzyść Habilitantki w ten sposób, że Ona sama uznaje, że te teksty nie są twórcze, czyli nie są Jej wkładem w rozwój nauki, a jedynie odтворzeniem (opisem) dokonań innych badaczy.

Język, jakim posługuje się Autorka jest poprawny, bez błędów stylistycznych, ale sam wywód momentami chaotyczny. Wykorzystana siatka pojęciowa jest właściwa dla nauk o polityce i dla nauki o komunikowaniu. Ta „interdyscyplinarność” nie jest, moim zdaniem, atutem pracy, lecz jej wadą.

Strona formalna pracy nie budzi zastrzeżeń – cytaty i odsyłacze się dobrze skonstruowane, ale niepotrzebnie stosowane jest podwójne oznaczenie pozycji przywoływanych po raz kolejny (przez skrócony tytuł i *op. cit.* lub zamiennie dz. cyt. razem). Zawarte w pracy tabele (jest ich łącznie 15) są wyraźnie powiązane z wywodem. Bibliografia podzielona została jedynie na trzy kategorie źródeł: dokumenty, literatura i źródła internetowe – mam poważne wątpliwości czy literatura naukowa i publicystyka powinny być zamieszczane łącznie.

Podsumowanie nie zawiera odniesienia do sformułowanych we wstępie hipotez – Autorka nie odpowiada czy zostały pozytywnie czy negatywnie zweryfikowane. Jeżeli chodzi o postawione cele, to uznać należy, że nie zostało zdefiniowane „nowe podejście badawcze integrujące metody badawcze ze stosunków międzynarodowych i komunikowania politycznego” i nie wskazano w sposób klarowny i jednoznaczny „elementów składających się na unijną dyplomację publiczną”.

Inne zastrzeżenia, nieścisłości lub zauważone błędy:

– Habilitantka pisze, iż Ambasada Kanady w Warszawie „wspiera działalność PCK w zakresie (...) zachęcania polskiego rządu do zakończenia procesu jego [Traktatu ottawskiego] ratyfikacji” (M., s. 56). Użycie czasu teraźniejszego jest nieuprawnione, ponieważ Polska ten traktat ratyfikowała już kilka lat temu. 10 października 2012 r. Sejm przyjął, a 14 grudnia Prezydent RP podpisał ustawę o ratyfikacji *Konwencji o zakazie użycia, składowania, produkcji i przekazywania min przeciwpiechotnych oraz o ich zniszczeniu*, sporządzonej 18 września 1997 r., czyli tzw. Konwencji ottawskiej (Dz. U. 2012 poz. 1286). Zgodnie z art. 17 ust. 2 *Konwencji* weszła ona w życie w stosunku do naszego państwa 1 czerwca 2013 r.

³ J. Sieńczyło-Chlabicz, J. Banasiuk, *Pojęcie i istota zjawiska autoplagerstwa twórczości naukowej*, „Państwo i Prawo” 3/2012, s. 6–19.

– Wątpliwości budzi tłumaczenie (spolszczenie) oryginalnego pojęcia wprowadzonego do nauki przez Boba Jessopa „de-statization”⁴ określającego zanik, pod wpływem procesów globalizacji, tradycyjnych cech i funkcji państwa jako „destetyzacja” (M., s. 62). Nigdzie indziej nie spotkałam tego słowa.

– Autorka stwierdza, że dyplomacja UE „koncentruje się na kwestiach mało kontrowersyjnych, co do których można osiągnąć konsensus” i zalicza do tych kwestii m.in. zmiany klimatyczne (M., s. 71, 250), co musi budzić co najmniej wątpliwości. Stanowisko państw członkowskich w tej sprawie bynajmniej nie jest jednolite.

– Zdarzają się, jest ich niewiele, ale jednak są, błędy w przywoływaniu właściwych autorów. Habilitantka pomyliła na przykład autorską książkę Beaty Surmacz *Ewolucja współczesnej dyplomacji. Aktorzy, struktury, funkcje* (Lublin 2015) z książką pod redakcją tejże – *Nowe oblicza dyplomacji* (Lublin 2013). To w tej drugiej pozycji ukazał się artykuł Teresy Łoś-Nowak źle przywołany w przypisie 8 (M., s. 18) i w bibliografii (M., s. 273). Zacytowała fragment książki Marka Leonarda za artykułem z „Gazety Wyborczej” nie podając oryginalnych danych bibliograficznych (s. 36), choć samą książkę umieściła w bibliografii (*Why Europe will Run the 21st Century*, 4th Estate 2005).

Podsumowując ten fragment oceny osiągnięć dr Marty Ryniejskiej-Kiełdanowicz z przykrością stwierdzam, iż pomimo podjęcia oryginalnego tematu i pewnego uporządkowania wiedzy na temat dyplomacji publicznej Unii Europejskiej, monografia nie stanowi znaczącego wkładu w rozwój nauk o polityce.

2. Ocena pozostałej aktywności naukowo-badawczej Habilitantki oraz osiągnięć dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki

Podstawą oceny dokonanej w drugiej części recenzji są punkty II i III „Wykazu dorobku habilitacyjnego” z nauk społecznych dostępnego na stronie <https://www.ck.gov.pl/articles/id/47.html>. Jest to 9 kryteriów w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych oraz 17 w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy naukowej.

Na pozostały dorobek naukowy Habilitantki składają się: jedna autorska publikacja zwarta (wydana rozprawa doktorska), współredakcja pracy zbiorowej, która jednak nie ma charakteru *stricto* naukowego, 7 samodzielnych i jeden współautorski artykuł naukowy opublikowane w czasopiśmie, 17 rozdziałów w pracach zbiorowych, 3 współautorskie rozdziały w pracach zbiorowych oraz jedna recenzja. Teksty (poza monografią) mają najczęściej kilkanaście stron (od 11 do 19), ale kilka z nich liczy ponad 20, a nawet 30 stron. Tylko 2 artykuły ukazały się w czasopiśmie naukowych z części B wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, takich jak: „Politeja. Pismo Wydziału Studiów Między-

⁴ *Globalization and the national state*, [in:] S. Aaronowitz and P. Bratsis (eds), *Paradigm Lost: State Theory Reconsidered*, Minneapolis: University of Minnesota Press 2002, p. 185-220. Autorka powołuje się na jedną z jego późniejszych prac: *Multilevel Governance and Metagovernance*, Oxford 2011.

narodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego” (13 punktów w 2015 r.) i „Przegląd Zachodni” (12 punktów w 2015 r.). Pozostałe artykuły opublikowane zostały w czasopismach spoza tej listy: w „Aktualni problemi miżnarodnih vidnosin” wydawanych przez Narodowy Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki w Kijowie (Ukraina) oraz „Pracach Naukowych” Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach (faktycznie są to materiały pokonferencyjne). Recenzja ukazała się w „Studiach Medioznawczych”. Prace zbiorowe, których częścią są teksty Habilitantki, wydawane były przez znane polskie wydawnictwa (Wydawnictwo Scholar, Warszawa; Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń; Wydawnictwo Rambler, Warszawa; Atla 2, Wrocław; Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków) bądź wydawnictwa uniwersytetów: Warszawskiego, Jagiellońskiego, Śląskiego, Wrocławskiego, w Białymstoku, w Katowicach oraz Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Jedyńm zagranicznym wydawnictwem jest Wydawnictwo Clingendael (the Netherlands Institute of International Relations). Ilościowo jest to dorobek wystarczający, choć strukturalnie skromny, a pod względem zasięgu wąski.

W wykazie publikacji dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz brak jest więc publikacji naukowych w czasopismach z bazy JCR (*Journal Citation Reports*) lub listy ERIH (*European Reference Index for the Humanities*), a tym samym nie można podać sumarycznego *impact factor* (IF) takich publikacji. Liczba cytowań podana przez Habilitantkę – 69 (marzec 2019 r.) wzrosła do 79 (październik 2019 r.). Podana wartość Indeksu Hirscha publikacji według bazy Web of Science (WoS) to 4. Jeżeli weźmiemy pod uwagę bazę „Publish or Perish” to znajdują się w niej 22 teksty dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz, z czego 7 było co najmniej raz cytowane (liczba cytowań = 56, h-index = 3). Najczęściej cytowaną publikacją Habilitantki jest dostępny w Internecie na stronie <https://www.interarts.net/descargas/interarts664.pdf> artykuł pt. *Cultural Diplomacy as a Form of International Communication* (przypada na nią blisko połowa wszystkich cytowań – 25).

Na pozytywne podkreślenie zasługuje fakt, iż wszystkie wykazane publikacje zostały przez Habilitantkę dostarczone członkom Komisji (w kserokopiach). Przekazana dokumentacja zawiera także jeszcze jeden tekst, nie ujęty w wykazie (*Kształtowanie wizerunku Polski w Unii Europejskiej*, [w:] *Kształtowanie wizerunku*, B. Ociepka (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2005, s. 11–35).

W części dorobku, który nie wchodzi w skład osiągnięcia naukowego wyodrębnić można trzy kierunki badań Habilitantki: międzynarodowe *public relations*, dyplomacja publiczna i kulturalna oraz dyplomacja miast. Ten pierwszy nurt wpisuje się bardziej w naukę o komunikowaniu, dwa pozostałe niewątpliwie w naukę o polityce, subdyscyplina stosunki międzynarodowe. Bardzo duża zbieżność podejmowanych problemów badawczych sprawia, że obserwujemy powtarzanie się pewnych treści, o czym była już mowa w odniesieniu do monografii. Chodzi zwłaszcza o definicje takich pojęć jak dyplomacja publiczna, dyplomacja kulturalna, wizerunek, tożsamość, *public relations*, miękka siła, polityka zagraniczna, wielokrotnie przytaczane w różnych tekstach Habilitantki za tymi samymi autorami. Teksty te mają różną wartość poznawczą. Są wśród nich artykuły na dobrym pod względem naukowym poziomie, ale też prace dość płytkie, przyczynkarskie, bardziej opisowe niż wyjaśniające.

Aktywność naukowa Habilitantki przejawia się także w udziale w konferencjach naukowych, w tym międzynarodowych i organizowanych za granicą. Ogółem brała Ona aktywny udział, tzn. wygłosiła referat, w 30 krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Zdecydowana większość z nich była zorganizowana w Polsce, ale tylko 5 przez macierzysty ośrodek Habilitantki, czyli Uniwersytet Wrocławski (pozostałe w takich ośrodkach naukowych, jak: Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Uniwersytet Śląski w Katowicach, filia Uniwersytetu w Białymstoku w Wilnie). Pięć wystąpień Habilitantka wygłosiła w języku angielskim na konferencjach odbywających się w Barcelonie (Hiszpania), Bled (Słowenia), Dreźnie (RFN), Petersburgu (Rosja), Walencji (Hiszpania) i Wrocławiu. Na podkreślenie zasługuje obecność dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz na ważnych dla środowiska naukowego przedsięwzięciach, takich jak ogólnopolskie konwencje Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (IV we Wrocławiu – 2014, V w Gdańsku – 2015, VII w Krakowie – 2017) oraz Kongresy Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej (I we Wrocławiu – 2008 i IV w Poznaniu – 2016). Poza głoszeniem referatów Habilitantka brała również udział w kilku konferencjach w charakterze prowadzącej panel.

Dr Ryniejska-Kiełdanowicz nie była, ani nie jest członkiem żadnego konsorcjum ani sieci badawczej, nie wykonywała żadnych ekspertyz ani innych zamawianych opracowań, nie brała udziału w żadnym zespole eksperckim lub konkursowym, nie recenzowała projektów krajowych ani międzynarodowych, nie kierowała żadnym międzynarodowym czy krajowym zbiorowym projektem badawczym. Realizowała natomiast dwa samodzielne projekty, na które otrzymała granty: habilitacyjny Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2010–2012; oficjalnie zamknięty i rozliczony dopiero we wrześniu 2019 r.⁵) oraz konferencyjny Fundacji Nauki Polskiej (2011).

Poza jedną opublikowaną recenzją dr Ryniejska-Kiełdanowicz oceniała także teksty nadesłane do redakcji „Przeglądu Zachodniego” (w latach 2016, 2017) oraz zgłoszone do wydawanego od 2010 r. przez Uniwersytet Śląski czasopisma „Political Preferences” (w roku 2017). Fakty te znajdują potwierdzenie na stronach internetowych obu czasopism. Nie do końca jest dla mnie jasne, co oznacza wskazane przez Nią (W., s. 9; A., s. 26) bycie „stałym współpracownikiem” czasopisma „Studia Medioznawcze”.

Habilitantka wykazała członkostwo w podstawowych dla przedstawicieli nauk o polityce krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych, takich jak Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych (PTNP) w latach 2008–2011 i Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych (PTSM) od roku 2010. Nie jest natomiast członkiem żadnego międzynarodowego towarzystwa naukowego.

Od lutego 2014 r. dr Ryniejska-Kiełdanowicz pełni funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Studiów Międzynarodowych WNS UWr ds. dydaktyki. Od 2016 r. jest przewodniczącą kierunkowego (w Instytucie) oraz członkiem Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. W latach 2006–2014 była koordynatorem ECTS dwóch specjalności: „Zarządzanie komunikacją w stosunkach międzynarodowych” na studiach licencjackich oraz „Dyplomacja publiczna i media” na studiach magisterskich.

⁵ Załącznik nr 1 do uchwały Rady NCN nr 99/2019 z dnia 12 września 2019 r.

Zaangażowanie w prace organizacyjne na rzecz Instytutu polegało także na pełnieniu funkcji sekretarza komisji rekrutacyjnej (w latach 2005, 2007, 2009). Trzykrotnie Habilitantka była współorganizatorką konferencji naukowych, w tym dwóch o statusie międzynarodowym (2010, 2017, 2018). Działalność organizacyjną Habilitantki należy uznać za wyróżniającą.

W ramach obowiązków dydaktycznych Habilitantka prowadzi zajęcia na czterech kierunkach studiów I i/lub II stopnia realizowanych w Instytucie Studiów Międzynarodowych WNS UW: Bezpieczeństwo międzynarodowe, Bezpieczeństwo narodowe, *International Relations – Global Studies* oraz Stosunki międzynarodowe. Wymienione przez dr Ryniejską-Kiełdanowicz tytuły realizowanych w formie konwersatoriów przedmiotów, takie jak m.in.: „Teoria komunikacji społecznej”, „Komunikacja marketingowa”, „Dyplomacja publiczna”, „Branding terytorialny”, wskazują na bardzo wysoki poziom korelacji dydaktyki z prowadzonymi badaniami naukowymi, co należy ocenić bardzo pozytywnie. Habilitantka prowadziła także seminaria licencjackie/magisterskie i wypromowała 15 magistrów oraz 56 licencjatów (W., s. 10; A, s. 28). Pełniła funkcję promotora pomocniczego w jednym zakończonym przewodzie doktorskim (2013–2017) oraz pełni w dwóch będących w toku (od 2017 i 2018 roku).

Warta podkreślenia jest zagraniczna aktywność dydaktyczna dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz, która w latach 2013–2018 w ramach programu Erasmus+ pięciokrotnie wyjeżdżała na partnerskie uniwersytety europejskie z wykładami: czterokrotnie (2013, 2014, 2015 i 2018) na prywatny katolicki Uniwersytet CEU Cardenal Herrera w Walencji (Hiszpania), a także w 2017 r. l'Università degli Studi di Napoli Federico II (Włochy). Podczas tych pobytów Habilitantka realizowała zajęcia z dyplomacji publicznej, międzynarodowego *public relations*, brandingu terytorialnego, a także prowadziła warsztaty metodologiczne. W 2013 r. przeprowadziła wykłady w School of Journalism and Mass Communications na Saint Petersburg State University (Rosja). Aktywność międzynarodowa dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz obejmuje również trzy bardzo krótkie (tygodniowe) pobyty stażowo-studyjne (określone jako „pobyty badawcze”) w Hiszpanii (Walencja, CEU, 2016), Holandii (Haga, Clingenadel, 2012) i Rosji (St. Petersburg, SPBU, 2013) oraz dwutygodniową „wizytę studyjną” w Belgii (Bruksela, 2011). Umieждународowanie aktywności dydaktycznej dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz przejawia się również w sprawowaniu opieki nad dwójką ukraińskich uczestników Lane Kirkland Scholarship Program (w roku akademickim 2007/2008 oraz 2008/2009).

Działalność dydaktyczną Habilitantki, zarówno tą krajową, jak i zagraniczną ocenić należy wysoko.

Do osiągnięć w zakresie popularyzacji nauki Habilitantka zalicza: po pierwsze, współpracę z Wrocławskim Centrum Akademickim, w ramach której w 2013 r. była współorganizatorem uroczystości Wrocławskiej Profesury im. Fritza Sterna dla Joschki Fischera, a także wspiera organizację corocznego Wrocław Global Forum; po drugie, udział w Dolnośląskim Festiwalu Nauki (2014, 2015); po trzecie, jednorazowy wykład dla fundacji Uniwersytet Dzieci (2013), a także udział z referatem w dwóch konferencjach studenckich (z których jedna jest także wykazana jako pełnoprawna konferencja naukowa, patrz: W., s. 7 i A., s. 31); po czwarte, publikacje popularnonaukowe i wywiady w mediach. Aktywność w tym zakresie można określić jako lokalną, z elementami krajowymi.

Praca organizacyjna, a także dydaktyczna dr Ryniejskiej-Kiełdanowicz została sześciokrotnie doceniona przez władze rektorskie Uniwersytetu Wrocławskiego przyznaniem nagród (lata 2007, 2012, 2015–2018). W 2018 r. Habilitantka została także uhonorowana Medalem Komisji Edukacji Narodowej nadanym przez Ministra Edukacji Narodowej.⁶

Podsumowując pozostałą aktywność naukowo-badawczą, dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpracę międzynarodową Habilitantki należy uznać ją za wartościową i – mimo braków w pewnych aspektach działalności naukowo-badawczej – w sposób zadawalający spełniającą kryteria ministerialne stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

3. Konkluzja

Po zapoznaniu się z osiągnięciem naukowym dr Marty Ryniejskiej-Kiełdanowicz w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (tekst jednolity: Dz. U. 2017, poz. 1789) stwierdzam, że wybór problematyki badawczej należy uznać za trafny i interesujący. Jednak, choć przedstawiona monografia ma pewien walor poznawczy, zwłaszcza na polskim rynku wydawniczym, to **nie stanowi znaczącego wkładu** Habilitantki w rozwój nauk o polityce. Habilitantka wykazała się inną, bardzo spójną, aktywnością naukowo-badawczą i dydaktyczną oraz organizacyjną i popularyzatorską. Uznaję jednak, że **nie spełnia Ona łącznych warunków określonych w ustawie** i opowiadam się **przeciwko nadaniu** doktor Marcie Ryniejskiej-Kiełdanowicz stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce.

Hanna Dumala

Lublin, 30 października 2019 r.

⁶ Senat Uniwersytetu Wrocławskiego pozytywnie zaopiniował wniosek uchwałą nr 26/2018 z 21 marca 2018 r. w sprawie odznaczeń państwowych i resortowych.

